

Петрук О.М.,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник
Інституту педагогіки НАПН України

АУДІАТИВНІ УМІННЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ

Оволодіння уміннями усного мовлення включає аудіювання – сприйняття і розуміння почутого. Цей вид мовленнєвої діяльності є основою спілкування. Аудіювання безпосередньо пов'язане з говорінням, зокрема з діалогічним мовленням. Мовець не зможе адекватно відповісти на адресоване йому запитання, якщо не розуміє, про що запитують.

Крім того, аудіативні вміння важливі і для формування загальнонавчальних. Це уміння зосереджувати увагу, уважно слухати вчителя, однокласників, загалом – співрозмовника. Дослідження психологів свідчать, що увага першокласника розосереджена, він може утримувати її лише впродовж кількох хвилин. Лише за умови проведення спеціальної роботи, що передбачає тренування уваги учнів, цей час може збільшуватися. Саме вправи з аудіювання можуть сприяти формуванню умінь дітей бути уважними.

Спостереження за процесом навчання української мови у закладах загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин засвідчили, що роботі з формування аудіативних умінь не приділяється достатньої уваги не лише в 1 класі, але й упродовж усього початкового курсу української мови. Очевидно, причиною є нерозуміння вчителем важливості цього виду роботи.

Під час перевірки аудіативних умінь учнів початкових класів нами було помічено коливання рівня сформованості зазначених умінь як в межах однієї вікової групи, так і в межах одного освітнього закладу. Це наштовхує на висновок про те, що переважно у класах, де вчителі систематично проводять

роботу, спрямовану на формування вмінь сприймати на слух текст / висловлювання і розуміти його, учні характеризуються високим і достатнім рівнем розвитку аудіативних умінь.

Формування аудіативних умінь особливо важливо у випадках, коли українська і рідна мова здобувачів освіти є неспорідненими, а отже, мають суттєві відмінності у фонетичній і граматичній системах, лексичному складі.

Процес сприйняття й розуміння почутого супроводжується складною розумовою діяльністю, напруженою роботою пам'яті.

Аудіативні уміння мають формуватися у взаємозв'язку з уміннями говорити, адже у процесі спілкування мовець не лише продукує мовлення, але й сприймає на слух мовлення співрозмовника. Взаємопов'язане навчання цим двом видам мовленнєвої діяльності сприяє встановленню міцних зв'язків між артикуляційним і слуховим відчуттям.

В умовах навчання української мови як другої завдання систематичного розвитку й удосконалення аудіативних умінь є вкрай актуальним. Робота з аудіювання повинна проводитися систематично, а не принагідно. Методично правильна її організація створить передумови для ефективного формування мовленнєвих умінь, а на їх основі й – комунікативної компетентності здобувачів освіти.